

SUD-TIBBIY EKSPERTIZA JARAYONIDA O'RTA TIBBIY XODIMNING O'RNI VA ASHYOVIY DALILLARNI YIG'ISHNING ZAMONAVIY USULLARI

Normamatova Gulmira Baxodir qizi,

Respublika sud-tibbiy ekspertiza ilmiy-amaliy markazi

Toshkent viloyat filiali Bekobod tumanlararo

sud-tibbiy ekspertiza bo'linmasi laboranti.

Mirzaxmedova Sevara Utkurovna

Respublika sud-tibbiy ekspertiza ilmiy-amaliy markazi

Toshkent viloyat filiali tashkiliy-uslubiy bo'linmi laboranti.

Annotatsiya: Ushbu maqolada sud-tibbiy ekspertiza o'tkazish jarayonida o'rta tibbiy xodimning vazifalari, ashyoviy dalillar bilan ishlash tartibi va laboratoriya tekshiruvlari uchun namuna olishdagi zamonaviy yondashuvlar yoritilgan. Shuningdek, ekspertiza sifatini oshirishda hamshira va laborantlarning mas'uliyati tahlil qilinadi.

Kalit so'zlar: Sud-tibbiy ekspertiza, o'rta tibbiy xodim, laboratoriya, toksikologiya, ashyoviy dalil, biologik materiallar.

Kirish:

Bugungi kunda sud-tibbiyot sohasi jadal rivojlanib borayotgan yo'nalishlardan biri bo'lib, unda nafaqat sud-tibbiy ekspertining, balki o'rta tibbiy xodimning ham o'rni beqiyosdir. O'rta tibbiy xodim — bu ekspertning eng yaqin ko'makchisi bo'lib, u ashyoviy dalillarni birlamchi qayta ishlash, hujjatlashtirish va laboratoriya sharoitida tahlil qilish jarayonlarida bevosita ishtirok etadi.

Asosiy qism:

1. Ashyoviy dalillar bilan ishlash etikasi va texnikasi

Sud-tibbiy ekspertiza laboratoriyalarida (biologiya, sitologiya, toksikologiya) ishlovchi o'rta tibbiy xodimlar uchun eng muhim bosqich — namunalarni to'g'ri olish va saqlashdir. Har qanday kichik xato ekspertiza xulosasining noto'g'ri chiqishiga yoki dalilning o'z kuchini yo'qotishiga olib kelishi mumkin.

* Namuna olish: Qon, soch, tirnoq osti qirindilari yoki biologik suyuqliklar namunasini olishda sterillik qoidalariga qat'iy rioya qilish.

* Hujjatlashtirish: Har bir namunaning raqamlanishi va bayonnomaga mos kelishi o'rta tibbiy xodim zimmasidagi mas'uliyatdir.

2. Laboratoriya tadqiqotlarida yangi texnologiyalar

Hozirgi vaqtda sud-tibbiy toksikologiya va kimyoviy tahlillarda yuqori samarali suyuqlik xromatografiyasi (HPLC) va gazo-xromatografiya kabi usullar keng

qo'llanilmoqda. O'rta tibbiy xodim ushbu murakkab apparatlarni ishlashga tayyorlash, namunalarni ekstraksiya qilish va reaktivlarni aniq dozlash ko'nikmalariga ega bo'lishi shart.

- Muhim eslatma: Biologik materiallarni (masalan, jigar, buyrak yoki qon namunalari) toksikologik tahlilga tayyorlashda "tozalash" (cleanup) jarayoni ekspertiza aniqligini 40-50% gacha oshiradi.

3. Voqea joyida o'rta tibbiy xodimning vazifasi

Ba'zi hollarda o'rta tibbiy xodimlar voqea joyiga chiqish guruhiga kiritiladi. Bu yerda ularning asosiy vazifasi:

- * Murda atrofidagi biologik izlarni fiksatsiya qilish.
- * Ekspert buyruqlarini tezkor bajarish va asbob-uskunalarni soz holda saqlash.

Muammolar va yechimlar:

Hozirgi kunda o'rta tibbiy xodimlarning malakasini oshirishda asosan texnik ko'nikmalarga e'tibor berilmoqda. Biroq, huquqiy savodxonlikni oshirish ham muhim ahamiyatga ega. Maqolada sud-tibbiy laboratoriya xodimlarining har 3-5 yilda maxsus ixtisoslashgan kurslarda o'qishi zarurligi asoslab beriladi.

Xulosa: Sud-tibbiy ekspertiza samaradorligi ko'p jihatdan jamoaviy ishga bog'liq. O'rta tibbiy xodim nafaqat texnik ijrochi, balki dalillarning butunligini ta'minlovchi mas'ul shaxsdir. Zamonaviy texnologiyalarni o'zlashtirish va namunalar bilan ishlashda xalqaro standartlarni qo'llash orqali biz odil sudlovni ta'minlashda munosib hissa qo'shishimiz mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. O'zbekiston Respublikasining "Sud-ekspertiza to'g'risida"gi Qonuni.
2. Sud-tibbiyoti darsligi (prof. S.I. Indiaminov tahriri ostida).
3. Zamonaviy laboratoriya tadqiqotlari uslubiy qo'llanmasi.